

Wielkie religie świata
w języku i kulturze

Chrześcijaństwo

Wielkie religie świata
w języku i kulturze

Chrześcijaństwo

Wielkie religie świata
w języku i kulturze

Chrześcijaństwo

pod redakcją
Magdaleny Jaszczewskiej i Tatiany Kopac

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2020

Recenzenci
dr hab. Halina Chodurska, prof. UP
Tadeusz Bogdanowicz, prof. em. UG

Redaktor Wydawnictwa
Paweł Wielopolski

Redaktor tekstów angielskich
Magdalena Kruk

Projekt okładki i stron tytułowych
Marta Przeciszewska

Zdjęcie na okładce
z zasobów Pixabay (na prawach wolnego dostępu, domena publiczna)

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków:
Prorektora ds. Nauki UG
Prodziekana ds. Nauki Wydziału Filologicznego UG
Instytutu Rusycystyki i Studiów Wschodnich UG
Katedry Językoznawstwa i Translatoryki Instytutu Rusycystyki i Studiów Wschodnich UG
Katedry Pragmatyki Komunikacji i Aktywizacji Języka UG
Konferencji „Wielkie religie świata. Chrześcijaństwo”

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-058-4

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. 58 523 14 49; fax 58 551 05 32

Spis treści

- 11 Słowo wstępne
- Idee i wartości chrześcijańskie w języku
- Ewa Rogowska-Cybulska*
- 21 Motywy chrześcijańskie
w etymologiach ludowych nazw polskich miejscowości
- Zoja Nowożenowa*
- 35 Религиозный дискурс: активные процессы в социально-
речевых практиках россиян XX–XXI вв.
- Alicja Pstyga*
- 49 Frazemy pochodzenia biblijnego
w polskim dyskursie prasowym. Studium przypadku
- Magdalena Grabowska*
- 59 Prawa człowieka w polskiej debacie nad aborcją
w perspektywie wojen kulturowych. Studium przypadku
- Magdalena Jaszczewska*
Tomasz Jaszczewski
- 73 Prawda w przysłowiaach polskich
- Ewa Wojaczek*
- 85 Obraz Boga w wybranych przysłowiaach
polskich i niemieckich

- Wanda Stec*
101 Motywacje religijne w nazewnictwie roślin leczniczych na przykładzie nazw polskich i rosyjskich oraz łacińskiej nomenklatury botanicznej

- Алиса Скрябина*
Joanna Mampre
115 Божественное в профанном: о семантике и этимологии некоторых повседневных слов

- Tatiana Korac*
127 «Несвятыя святые» и другие рассказы.
Особенности перевода православной лексики

Dziedzictwo chrześcijańskie Wschodu

- Eugenia Maksimowicz*
145 Немного об истории Библии и ее переводах на русский язык

- Justyna Góra*
159 Spuścizna epistolarna ojca Jana z Wałaaamu w świetle ciągłości bizantyńskiej tradycji duchowej

- Dorota Żyłko*
171 Znaczenie cerkiewnosłowiańskich przekładów z dawnej literatury syryjskiej

Chrześcijaństwo na pograniczach kulturowych

- Krystyna Szczęśniak*
185 Obraz sytuacji językowej i religijnej dzisiejszej Białorusi zapisany w zamowach

- Юрий Выдронек*
Yury Vydronak
201 Пасха или Юрья? (К вопросу о заимствовании
языческих ритуалов в христианстве)

- Regina Wyżkiewicz-Maksimow*
217 Chrześcijanie w okresie panowania Imperium Osmańskiego
na Bałkanach

- Anna Elwart*
231 Wytatuowana tożsamość – tatuaż chrześcijański w okresie
panowania tureckiego na Bałkanach

Chrześcijańskie inspiracje w prozie i poezji

- Jolanta Dziuba*
251 Epifanie serbskiego losu w powieści Gorana Petrovicia
Opsada crkve svetog Spasa

- Natalia Królikiewicz*
267 Воплощение христианской идеи спасения
в романе Е. Водолазкина *Лавр*

- Aleksandra Brzuzy*
279 Между Западом и Востоком. Турецкие бесы

- Jolanta Kur-Kononowicz*
291 Из рассуждений о религиозной символике в идиостиле
Сергея Есенина (лингвистический аспект)

- Adam Zięba*
305 Magiczna przestrzeń ogrodu w literaturze dawnej

Chrześcijaństwo w zwierciadle popkultury

- Aleksandra Klimkiewicz*
319 #Jezuschrystus: wizerunek sacrum we współczesnej
cyberkulturze na materiale memów internetowych

Contents

11 Preface

Christian Ideas and Values in Language

Ewa Rogowska-Cybulska

21 Christian Motifs in Folk Etymologies of the Names of Polish Places

Zoja Nowożenowa

35 Religious Discourse: Active Processes in Social-Conversational Practices of Russians in the 20th and 21st Centuries

Alicja Pstyga

49 Phrasemes Derived from the Biblical Sources in Polish Press Discourse. A Case Study

Magdalena Grabowska

59 Human Rights in the Polish Debate about Abortion in View of the Concept of Culture Wars. A Case Study

Magdalena Jaszczewska

Tomasz Jaszczewski

73 Truth in Polish Proverbs

Ewa Wojaczek

85 Depiction of God in Selected Polish and German Proverbs

- Wanda Stec*
101 Influence of Religion on the Linguistic Nomination of Medicinal Plants,
Based on Polish, Russian and Latin Botanical Nomenclature

- Алиса Скрябина*
Joanna Matpe
115 The Divine in the Profane: On Semantics and Etymology Some
Everyday Words

- Tatiana Korac*
127 *Everyday Saints and Other Stories.*
Features of the Translation of Orthodox Vocabulary

Christian Heritage of the East

- Eugenia Maksimowicz*
145 A Few Words about the History of the Bible and its Translations
into Russian

- Justyna Góra*
159 Epistolary Legacy of Father John from Valaam in the Light of Continuity
of Byzantine Spiritual Tradition

- Dorota Żyłko*
171 The Importance of Translations from Old Syrian Literature
into Old Church Slavonic Language

Christianity on Cultural Borders

- Krystyna Szcześniak*
185 Linguistic and Religious Situation in Contemporary Belarus,
as Kept in *zamowy*

- Юрій Выдронюк*
Yury Vydronak
201 Easter or Yur-ya? (To the Question of Borrowing Pagan Rituals
in Christianity)

- Regina Wyżkiewicz-Maksimow*
217 Christians in the Era of the Ottoman Empire in the Balkans

- Anna Elwart*
231 Tattooed Identity – Christian Tattoo during the Ottoman Rule
in the Balkans

Christian Inspirations in Prose and Poetry

- Jolanta Dziuba*
251 Epiphanies of the Serbian Fate in the Novel of Goran Petrović'
Opsada Crkve Svetog Spasa

- Natalia Królikiewicz*
267 The Embodiment of the Christian Idea of Salvation
in the Novel of E.G. Vodolazkin's *Lavr*

- Aleksandra Brzuzy*
279 Between West and East. Turkish Demons

- Jolanta Kur-Kononowicz*
291 From Reflections on Religious Symbolism in the Idiostyle of Sergiusz
Jesienin (Linguistics Aspect)

- Adam Zięba*
305 Magical Space of Garden in Old Literature

Christianity in the Mirror of Pop Culture

- Aleksandra Klimkiewicz*
319 #Jezuschrystus: Image of the Sacred in Contemporary Cyberculture,
Based on the Material of the Internet Memes

Słowo wstępne

Opublikowane prace naukowe zostały zaprezentowane przez badaczy z różnych ośrodków naukowych z Polski (przede wszystkim z gdańskiej Alma Mater) i spoza jej granic 19 września 2018 r. w ramach I Międzynarodowej Konferencji „Wielkie religie świata w języku i kulturze. Chrześcijaństwo”. Konferencję zorganizował Zakład Języka Rosyjskiego i Przekładoznawstwa oraz Zakład Pragmatyki Komunikacji i Dydaktyki Języka Rosyjskiego Uniwersytetu Gdańskiego. Zgodnie z zamierzeniami organizatorów otworzyła ona cykl spotkań mających na celu zarejestrowanie oddziaływania wielkich religii świata – chrześcijaństwa, judaizmu i islamu – na kulturę w szerokim znaczeniu tego słowa oraz interakcji między powyższymi religiami, zwłaszcza na pograniczach kultur.

Zbiór artykułów, który oddajemy do Państwa rąk, porusza różnorakie kwestie związane z odzwierciedleniem wpływu chrześcijaństwa – a ściślej różnych konfesji chrześcijańskich – na język i kulturę przede wszystkim narodów słowiańskich na przestrzeni wieków. Zdajemy sobie sprawę, że problematykę wpływu chrześcijaństwa na różne aspekty życia człowieka poruszano już na wielu konferencjach naukowych, wciąż jednak można ją zaliczać do kręgu zagadnień niewyczerpanych i godnych szczegółowych analiz.

Na niniejszą monografię składa się pięć powiązanych ze sobą bloków tematycznych: *Idee i wartości chrześcijańskie w języku*, *Dziedzictwo chrześcijańskie Wschodu*, *Chrześcijaństwo na pograniczach kulturowych*, *Chrześcijańskie inspiracje w prozie i poezji*, *Chrześcijaństwo w zwierciadle pop-kultury*.

Pierwszy blok *Idee i wartości chrześcijańskie w języku* obejmuje artykuły poświęcone wpływowi chrześcijaństwa na współczesny dyskurs polityczny, społeczny i religijny, na zasób paremiologiczny języka polskiego oraz niemieckiego, niejednokrotnie rejestrujący stary porządek świata, a także na źródłosłów niektórych imion własnych (etymologie ludowe), na sposób nominacji poszczególnych leksemów w języku polskim, rosyjskim i łańskim, na leksykę związaną z religią chrześcijańską oraz zmiany zachodzące w obrębie semantyki wskutek czynników pozajęzykowych, do których należą m.in. ideologie totalitarne. Ten blok zamyka artykuł poświęcony przekładowi leksyki prawosławnej.

Blok pierwszy poświęcony badaniom językowym rozpoczyna artykuł pani profesor Ewy Rogowskiej-Cybulskiej, wybitnej językoznawczynie, zmarłej w 2019 r. Pani Profesor, mimo ciężkiej choroby, zaszczyciła naszą konferencję wystąpieniem *Motywy chrześcijańskie w etymologiach ludowych nazw polskich miejscowości*. Analizując chrześcijańskie motywy występujące najczęściej w etymologiach ludowych polskich nazw miejscowych, wskazała na trzy ich rodzaje, m.in. związane z historią Kościoła w Polsce. Autorka dochodzi do wniosku, że pseudoetymologie toponimów polskich odwołujące się do motywów chrześcijańskich uwzględniają bardzo różne aspekty funkcjonowania religii w Polsce i ukazują niemal pełny obraz jej przejawów zewnętrznych.

Dyskurs jako jedna z nadrzędnych kategorii w obszarze komunikacji stał się przedmiotem rozważań trzech artykułów: profesor Zoi Nowożenowej, profesor Alicji Pstygi, doktor Magdaleny Grabowskiej.

Profesor Zoja Nowożenowa analizuje dyskurs religijny dotyczący zarówno prawosławia, jak i katolicyzmu funkcjonujący we współczesnej rosyjskiej przestrzeni społeczno-komunikacyjnej. Badaczka zauważa, że w komunikatywnych realiach współczesnej Rosji dyskurs religijny zyskuje na znaczeniu, stając się coraz bardziej powszechny w przestrzeni publicznej, a zarazem podlega nieuniknionym zmianom pod wpływem procesów społecznych i kulturowych zachodzących w Rosji. Dyskursowi medialnemu na przykładzie wypowiedzi Marka Borowskiego został poświęcony artykuł profesor Alicji Pstygi. Przedmiotem rozważań autorka uczyniła jednostki o charakterze

frazematycznym (frazemy/ reprodukty) przejmowane z dyskursu religijnego do dyskursów medialnych, zwłaszcza zaś publicystyki, np. *chleb powszedni, ciemności egipskie* itd.

O wartości życia ludzkiego i różnym rozumieniu praw człowieka (w tym dziecka nienarodzonego) w przestrzeni publicznej traktuje artykuł doktor Magdaleny Grabowskiej. Prawa człowieka autorka rozpatruje jako kategorię pojęciową, wskazując, że różnica, która dzieli środowiska zwolenników i przeciwników przerywania ciąży, ma podłoże ideologiczne. Przejawia się to w podejściu do kluczowych pojęć związanych ze stosunkiem do praw dziecka nienarodzonego.

Odzwierciedleniu obowiązującego niegdyś systemu aksjologicznego, który znalazł wyraz w zasobie paremiologicznym w wybranych językach europejskich, zostały poświęcone artykuły doktor Magdaleny Jaszczewskiej, magistra Tomasza Jaszczewskiego oraz doktor Ewy Wojaczek.

Głównym celem artykułu Jaszczewskiej i Jaszczewskiego stało się przedstawienie obrazu pojęcia *prawdy*, jaki zachował się w zasobie paremiologicznym języka polskiego, przede wszystkim w kontekście jego odniesień do religii chrześcijańskiej. Badania pokazały, że paremie w sposób bezpośredni sporadycznie odwołują się do pojęcia prawdy w znaczeniu metafizycznym, czyli do Pana Boga. Doktor Ewa Wojaczek postawiła sobie zadanie nakreślenia obrazu Boga, jaki wyłania się z semantycznej analizy kontrastywnej wybranych polskich i niemieckich przysłów ze słowami *Gott* i *Bóg*. W toku analizy autorka udowodniła, że dzięki ogromnemu wpływowi Biblii na kulturę niemiecką i polską na przestrzeni wieków obraz Boga kształtuje się w obu językach bardzo podobnie.

W artykule doktor Wandy Stec poświęconym motywacji religijnej w nazewnictwie roślin leczniczych są omawiane nominacje poszczególnych jednostek leksykalnych w języku polskim, rosyjskim i łańskim. Autorka zauważa, że elementy sakralne pojawiają się w przypadku ziół uważanych za nadzwyczaj użyteczne bądź wyjątkowe, a wiara w ich uzdrowicielską moc sprawiała, że ludzie nadawali im miana o motywacji religijnej. Doktor Joanna Mampe i magister Alisa Skriabina pochyliły się nad zagadnieniem zmian semantycznych, którym podlegały rosyjskie leksemy *Бог, чёрт, убогий, богатый, труп, рабона* na przestrzeni wieków. Autorki dochodzą do wniosku, że pomimo sekularyzacji przestrzeni publicznej (a nawet jej ateizacji) język przechował obraz starego porządku świata opartego na wartościach chrześcijańskich.

Tę część tomu zamyka artykuł doktor Tatiany Kopac omawiający wybrane fragmenty polskiego przekładu (tłum. Krzysztof Tur) książki Archimandryty Tichona (Szewkunowa) «*Несвятые святые*» и *другие рассказы*. W trakcie analizy Kopac odnotowuje szczególnie kłopotliwe przypadki ekwiwalencji wyrazów oraz nieścisłości w translacji wybranych pojęć związanych z tradycją religijną Kościoła Wschodniego.

Drugi blok tematyczny *Dziedzictwo chrześcijańskie Wschodu* zawiera artykuły poruszające zagadnienia pozostające w bezpośrednim związku z tradycją wschodnio-chrześcijańską i jej przejawami w literaturze i piśmiennictwie słowiańskim.

O znaczeniu Biblii dla kultury światowej oraz o tłumaczeniach Pisma Świętego na staro-cerkiewno-słowiański i nowożytny język rosyjski pisze doktor Eugenia Maksymowicz. Magister Justyna Góra przedstawia wybitną postać Kościoła prawosławnego ojca Jana z Wałaaumu. Analiza spuścizny epistolarnej zakonnika pozwoliła autorce na twierdzenie, że styl jego życia duchowego odpowiada modelowi duchowości reprezentowanej przez hezychazm, nurt mistyczno-ascetyczny skoncentrowany na modlitwie serca.

Zagadnienie wpływu literatury bliskowschodniej na piśmiennictwo słowiańskie jest przedmiotem rozważań doktor Doroty Żyłko. Autorka bada cerkiewnosłowiańską recepcję dwóch syryjskich tekstów – *Słów Izaaka Syryjczyka* oraz *Historii i przysłów Achikara*, przytaczając przy tym źródła ich współczesnych wydań i przekładów.

Przedstawiając kolejną część, pragniemy zauważyć, że pogranicza kulturowe rozumiemy jako stan zetknięcia się ze sobą różnych kultur i tradycji religijnych, powołując się w tym względzie na jedno ze znaczeń leksemu ‘pogranicze’ zaczerpniętych z internetowego wydania *Słownika języka polskiego* („okres, stan lub obszar, w którym graniczą ze sobą dwie kultury, epoki itp.”¹). W rezultacie na trzeci blok tematyczny *Chrześcijaństwo na pograniczach kulturowych* składają się cztery artykuły poświęcone kontaktom chrześcijaństwa z różnymi odmiennymi od niego kulturami oraz przenikaniu się konfesji chrześcijańskich.

Autorki dwóch tekstów, obie przedstawiające sytuację chrześcijan na Bałkanach w ujęciu historycznym – profesor Regina Wyżkiewicz-Maksimow i licencjatka Anna Elwart – omawiają wpływ islamu na życie chrześcijan

¹ <https://sjp.pwn.pl/slowniki/pograniczny.html>.

żyjących pod panowaniem tureckim i ich często niejednoznaczne wybory w sytuacji ścierania się odmiennych tradycji religijnych i trudnego położenia społeczno-politycznego.

Profesor Wyżkiewicz-Maksimow omawia synkretyzm religijny, który onegdaj ukształtował się na Bałkanach i który opierał się m.in. na zbliżeniu ludowego chrześcijaństwa i ludowego islamu. Jednym z jego etapów był dualizm religijny podyktowany z jednej strony przywiązaniem chrześcijan do własnej religii, a z drugiej strony – obawą o życie i bezpieczeństwo swoje i bliskich. Ciekawym zjawiskiem kulturowym jest niewątpliwie opisany przez Elwart, a znany na wieloetnicznych obszarach Półwyspu Bałkańskiego, zwyczaj tatuowania poszczególnych części ciała, postrzegany przez mieszkańców owych terenów w kategoriach znaku zróżnicowania etniczno-religijnego, tożsamości chrześcijańskiej lub oręża przeciwko islamizacji.

Etnograf Jury Vydronek podjął próbę odpowiedzi na pytanie o kierunek motywacji białoruskich obrzędów wielkanocnych. Według badacza niektóre ludowe obrzędy wielkanocne nawiązują do rytuałów kulturowanych przed wiekami w czasie pogańskiego święta Yur-ya, zaś wyjątek stanowi tu jedynie liturgia chrześcijańska (kościelna). Swoją hipotezę autor opiera na analizie tekstów zamów i wybranych fragmentów ludowych białoruskich pieśni obrzędowych. Areału białoruskiego dotyczy również artykuł sławistki, profesor Krystyny Szcześniak, która podjęła próbę analizy nazw świąt i świętych z zamów białoruskich. Autorka zauważa, że dzięki ściśle określonej strukturze badanych tekstów zachowały się w nich wyraźne ślady wielojęzyczności i wielokulturowości omawianego obszaru, w tym różnych konfesji chrześcijańskich i dialektów na nim używanych, a także pośrednio informacja o etnosach zamieszkujących te tereny.

Artykuły pisane na podstawie tekstów literackich składają się na czwarty blok tematyczny – *Chrześcijańskie inspiracje w prozie i poezji*. Religia chrześcijańska od wieków inspirowała pisarzy, poetów, twórców dzieł kultury do refleksji nad istotą człowieczeństwa, sensem życia, kształtowała ich postawy wobec Transcendencji i przyrody, drugiego człowieka (bliźniego) i samego siebie. Teksty literackie prezentujące chrześcijańską wizję świata czy podejmowane przez bohaterów próby odnalezienia swojej tożsamości w świecie rozdartym ideowo stanowią podstawę dalszych, niejednokrotnie dość zróżnicowanych badań.

Doktor Jolanta Dziuba analizuje metaforyczną projekcję świata w postmodernistycznej powieści serbskiego pisarza Gorana Petrovicia *Opsada crkve svetog Spasa*, traktując metaforę jako żywy język narracji historyczno-kulturowej o dziejach Serbii. Zdaniem autorki fabuła powieści ukazuje wizję serbskiej historii w sposób metaforyczny – jako zmaganie ziemi z niebem (rywalizacja ciemności i światła). W ten sposób topograficznie zapisany „serbski los”, jak zauważa Dziuba, wykazuje „trwały związek z obiektami imagologicznymi – domem i cerkwią, charakterystycznymi chronotopami serbskiego *imago mundi*”.

Zagadnienia wyborów natury moralnej bohaterów w powieściach współczesnych pisarzy zostały poruszone przez doktor Natalię Królikiewicz i magister Aleksandrę Brzuzy. Los tytułowego bohatera powieści współczesnego pisarza rosyjskiego, Jewgienija Wodołazkina, *Laur*, według doktor Królikiewicz, jest swoistym uosobieniem ciernistej drogi, jaką należy przejść, aby być zbawionym, odzwierciedleniem idei pokuty i przeobstwienia. Natomiast główny bohater powieści tureckiego noblisty Orhana Pamuka *Śnieg* (2006), osadzony w okresie panowania radykalizmu islamskiego, według Brzuzy, przeżywa wewnętrzne rozdarcie między światem wartości Wschodu i Zachodu, tradycją a nowoczesnością, religią a państwem. Jak zauważa autorka, przedstawiony w powieści geopolityczny dualizm eksponuje problemy tożsamościowe współczesnej Turcji.

W omawianym bloku znajdują się dwa artykuły poświęcone badaniom nad tekstami poetyckimi bardzo odmiennymi gatunkowo. Doktor Jolanta Kur-Kononowicz przedstawia lingwistyczną analizę symboliki religijnej w poezji Sergiusza Jesienina. Szczególną uwagę autorka zwraca na metaforę, podkreślając jej pomocniczą rolę w odkrywaniu znaczenia symboli, wśród których znajdują się *krzyż*, *modlitwa*, *Chrystus*, *kadzidło*, *niebo* i in. Z kolei doktor Adam Zięba w swoim artykule odwołuje się do literatury dawnej, analizując motyw ogrodu jako nawiązanie do biblijnego Edenu w wybranych dziełach, m.in. Johna Milтона i Walentego Odymskiego.

Badania nad percepcją religii w obszarze kultury masowej przedstawiono w ostatnim rozdziale – *Chrześcijaństwo w zwierciadle pop-kultury*. Artykuł doktor Aleksandry Klimkiewicz poświęcony został funkcjonowaniu motywów sakralnych w cyberprzestrzeni na przykładzie memów nawiązujących do postaci Jezusa Chrystusa. W trakcie analizy autorka przywołuje pojęcie intertekstualności, właściwe jej zdaniem dla współczesnego cyberwizerunku

osoby świętej. Jak pisze Klimkiewicz, uniwersalny portret Jezusa Chrystusa wykorzystywany na przestrzeni wieków przede wszystkim w dyskursach o charakterze religijnym jest obecnie poddawany różnego rodzaju próbom „dekompresji i scalania”, stosownie do potrzeb współczesnego odbiorcy.

Żyjemy w świecie coraz bardziej zlaicyzowanym, relatywizującym wartości chrześcijańskie, którymi kierowały się przeszłe pokolenia Europejczyków. Oddając w Państwa ręce tak różnorodną tematycznie monografię wieloautorską, żywimy nadzieję, że jej lektura uzmysłowi, jak chrześcijaństwo bezpośrednio czy pośrednio inspirowało i inspiruje poszczególne osoby bądź całe narody czy lokalne społeczności. Przy tworzeniu tej pracy przyświecała nam myśl, że bez znajomości chrześcijaństwa nie da się zrozumieć historii, kultury, literatury i sztuki, a przede wszystkim losów narodów Europy oraz Bliskiego Wschodu.

Dziękujemy wszystkim osobom, które przyczyniły się do wydania niniejszego tomu.

Magdalena Jaszczewska,
Tatiana Kopac

Zbiór artykułów, który oddajemy w Państwa ręce, porusza kwestie związane z odzwierciedleniem wpływu chrześcijaństwa – a ściślej, różnych konfesji chrześcijańskich – na język i kulturę przede wszystkim narodów słowiańskich na przestrzeni wieków. Zdajemy sobie sprawę, że problematykę wpływu chrześcijaństwa na rozmaite aspekty życia człowieka poruszano już na wielu konferencjach naukowych, wciąż jednak można ją zaliczać do kręgu zagadnień niewyczerpanych i godnych szczegółowych analiz.

Żyjemy w świecie coraz bardziej zlaicyzowanym, relatywizującym wartości chrześcijańskie, którymi kierowały się przeszłe pokolenia Europejczyków. Oddając w Państwa ręce tak różnorodną tematycznie monografię wieloautorską, żywimy nadzieję, że jej lektura uzmysłowi, jak chrześcijaństwo bezpośrednio czy pośrednio inspirowało i inspiruje poszczególne osoby bądź całe narody czy lokalne społeczności. Przy tworzeniu tej pracy przyświecała nam myśl, że bez znajomości chrześcijaństwa nie da się zrozumieć historii, kultury, literatury i sztuki, a przede wszystkim losów narodów Europy oraz Bliskiego Wschodu.

